

Öğretmen Eğitiminde Lisansüstü Akreditasyon Standart, Gösterge ve Kanıtlarının Belirlenmesi: Yönetim ve Kalite Güvencesi Standart Alanı¹

Sayfa | 569

Determination of Graduate Accreditation Standards-Indicators and Evidence in Teacher Education: Management and Quality Assurance Standard Area

Büşra ELÇİÇEĞİ , Arş. Gör. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, belcicegi@gmail.com

Kaya YILMAZ , Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, kaya1999@gmail.com

Geliş tarihi - Received: 22 Mayıs 2023
Kabul tarihi - Accepted: 23 Haziran 2023
Yayın tarihi - Published: 28 Haziran 2023

¹ Makale, Büşra Elçiceği'nin "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisansüstü Programları Akreditasyon Standart-Gösterge Ve Kanıtlarının Belirlenmesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Elçiceği, B. ve Yılmaz, K. (2023). Öğretmen eğitiminde lisansüstü akreditasyon standartlarının belirlenmesi: yönetim ve kalite güvencesi standart alanı. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(1)*, 569-596.

DOI: 10.51460/baebd.1300522

Öz. Türkiye’de henüz lisansüstü eğitim akreditasyon standartlarının geliştirilmemiş olması nedeniyle öğretmenlik eğitim programlarının lisansüstü akreditasyonu yapılamamaktadır. Bu çalışma, literatürdeki bu eksikliği gidermek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, Avrupa ve Amerika’da şemsiye akreditasyon kuruluşlarına üye kalite güvence kuruluşlarının lisans ve lisansüstü (doktora programı) akreditasyon standartları incelenerek Türkiye’de öğretmenlik eğitimi programları için lisansüstü akreditasyon standartları hazırlanmıştır. Bu amaca yönelik lisansüstü eğitimde kullanılmak üzere 8 kalite güvence standart alanı geliştirilmiştir. Çalışmanın verileri doküman incelemesi ve delphi tekniği ile elde edilmiştir. Doküman incelemesi tekniği doğrultusunda 12 ülkeden 23 akreditasyon kuruluşunun lisans ve lisansüstü standartları incelenmiştir. Saksonya bölgesinin doktora programı standartları, AB lisans standartları ve bölgesel kalite kuruluşlarının standartları da incelenerek Türkiye’de kullanılması amacıyla lisansüstü akreditasyon standartları hazırlanmıştır. Hazırlanan standartlar Delphi tekniği ile uzman görüşlerine sunulmuş ve 47 uzmandan gelen geri dönüşler doğrultusunda standartlar 3 kez revize edilmiştir. Doküman incelemesi tekniği ile elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz; Delphi tekniği ile elde edilen verilerin analizinde istatistiksel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Yönetim ve kalite güvencesi standart alanına ilişkin 14 alt standart, 54 gösterge ve 88 kanıt hazırlanmıştır. Hazırlanan gösterge ve kanıtlar için 7 uzmanın görüşü alınmıştır. Bu çalışmada yönetim ve kalite güvencesi standart alanına ait alt standart, gösterge ve kanıtlar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim ve Kalite Güvencesi, Öğretmenlik Eğitimi Programları, Lisansüstü Akreditasyon Standartları, Göstergeleri, Kanıtları, Türkiye.

Abstract. Since graduate education accreditation standards have not yet been developed in Turkey, graduate accreditation of teacher education programs cannot be made. This study was carried out to fill this gap in the literature. In the study, undergraduate and graduate (doctoral program) accreditation standards of quality assurance institutions that are members of umbrella accreditation organizations in Europe and America were examined and graduate accreditation standards for teacher education programs in Turkey were prepared. For this purpose, 8 quality assurance standard areas have been developed to be used in graduate education. The data of the study were obtained by document analysis and delphi technique. In line with the document analysis technique, the undergraduate and graduate standards of 23 accreditation bodies from 12 countries were examined. Postgraduate accreditation standards have been prepared for use in Turkey by examining the doctoral program standards of the Saxony region, EU undergraduate standards and the standards of regional quality institutions. The prepared standards were presented to expert opinions with the Delphi technique and the standards were revised 3 times in line with the feedback coming from 47 experts. Descriptive analysis method was used for analysing data obtained by document analysis technique. Statistical analysis methods were used for the analysis of the data obtained with the Delphi technique. As a result, 14 sub-standards, 54 indicators and 88 evidences related to the management and quality assurance standard area have been prepared. Opinions of 7 experts were elicited for the prepared indicators and evidence. In this study, sub-standards, indicators and evidence of the field of management and quality assurance are discussed.

Keywords: Management and Quality Assurance, Teacher Education Programs, Graduate Accreditation Standards, Indicators, Evidences, Turkey.

Extended Abstract

Introduction. The concept of accreditation, which is of French origin, is derived from the words "ad and credere" (trust someone) and is called the quality assurance system in today's literature. Considering the quality assurance system as a process, it is a voluntary process in which the quality of an institution or program is certified by an independent accreditation body, taking into account the previously prepared and approved standards.

Quality assurance system is needed in higher education institutions as in every field. Each of the faculties constituting the higher education institutions has established independent accreditation institutions specific to their profession. The accreditation bodies that have started to operate evaluate the occupational field they are related to with the standards they have prepared and the indicators and evidence specific to these standards. While making this evaluation, interviews are held with the administrative staff, instructors and students of the relevant program, and the curriculum content that ensures the sustainability of the program, information resources such as the adequacy of the instructors and the physical facilities provided to the students, etc. elements are considered.

In this study, considering that there is no graduate level quality assurance system in any field in Turkey, it was prepared by taking expert participant opinions within the scope of the "Social Studies Teaching Graduate Program Accreditation Standard-Indicator and Determination of Evidence" doctoral thesis, which was initiated in the Social Studies Teaching doctoral program of Marmara University Educational Sciences Institute. Out of 8 standards and 88 sub-standards, the sixth standard area "Management and Quality Assurance" standard area and its sub-standards are discussed.

The study sought answers to the following research questions:

1. What should be the sub-standards of the "management and quality assurance" standard field to be used in the accreditation of teacher education graduate programs in Turkey according to the evaluations of lecturers, research assistants, teachers and graduate students?
2. What should be the indicators of the "management and quality assurance" standard field to be used in the accreditation of teacher education graduate programs in Turkey according to the evaluations of lecturers, research assistants, teachers and graduate students?
3. What should be the evidence of the "management and quality assurance" standard field to be used in the accreditation of teacher education graduate programs in Turkey according to the evaluations of lecturers, research assistants, teachers and graduate students?

Method. This research was carried out using document analysis and Delphi technique. In the study, document analysis, one of the qualitative data collection techniques, and A 5-point Likert-type questionnaire, one of the quantitative data collection tools, were used. National and international sources were examined within the scope of literature review and document analysis technique. The undergraduate and graduate standards of 23 accreditation bodies from 12 countries, as well as the doctoral program standards of the Saxony region, the EU undergraduate standards and the standards of regional quality bodies were also examined. It has prepared graduate accreditation standards in line with document reviews. The prepared standards were presented to expert opinions through the Delphi technique. In line with the feedback from 47 experts, the standards were revised 3 times. The data obtained by the document analysis technique were analyzed via the descriptive analysis

technique. Since the Cronbach Alpha values obtained in both the first and second rounds were above the value of 0.90. So, the reliability level was interpreted as excellent.

Results. 14 sub-standards have been prepared for the management and quality assurance standard area. 6 for the first and fourth substandards; 2 for the second and ninth substandards; 3 for the third substandard; 8 for the fifth substandard; 4 for the sixth and seventh sub-standards; 7 for the eighth substandard; One for substandards 10, 11 and 12; In order not to repeat the indicators, a total of 54 indicators, nine for the 13th and 14th sub-standards, whose indicators were prepared jointly, were prepared. A total of 88 evidences were generated for 14 substandards. 3. 5 for substandard; 4. 8;5 for substandard. 15 for substandard; 7 for substandards 1 and 8; 9. 5 for substandard; 6, 7 and 10. 6 for substandards; 2 and 11. 4 for sub-standards; 12. 3 for substandard; In order to avoid duplication of evidence, 12 evidences were prepared jointly for sub-standards 13 and 14.

Discussion and Conclusion. When the literature is examined, there are various graduate theses and a small number of scientific studies in the fields of master's, doctorate, proficiency in art, for accreditation and quality assurance system. In the minority of studies, the accreditation systems of various countries (USA, Denmark, Australia etc.) have been discussed comparatively. Theses on developing standards remained in the minority. No scientific study has been found on the preparation of accreditation standards in the graduate field.

Within the scope of the doctoral thesis, which was prepared to determine the standards, indicators and evidence for the initiation of graduate accreditation activities, 88 sub-standards related to 8 standard fields were created. In this study, 14 sub-standards specific to the sixth standard area, "Management and Quality Assurance", 54 indicators and 88 evidences related to this standard area were determined.

Giriş

Fransızca kökenli olan accreditation kavramı: “ad ve credere” (birisine güvenme) kelimelerinden türetilmiş olup günümüz literatüründe kalite güvence sistemi olarak adlandırılmıştır (Alstete, 2007: 11). Kalite güvence sistemi, süreç olarak düşünüldüğünde önceden hazırlanıp onaylanmış standartların dikkate alınarak bir kurum ya da programın bağımsız bir akreditasyon kuruluşu tarafından kalitesinin tescillendiği gönüllülük üzerine kurulu bir süreçtir.

Akreditasyon, bir kurumun, programın ya da grubun belirli standartlar aracılığıyla yetkili bir akreditasyon kuruluşu tarafından değerlendirilerek kalitesinin onaylanarak belgelendirilmesini içeren bir süreçtir (Press, 1997). Akreditasyon sürecinin merkezinde uluslararası kabul görmüş standartlar yer almaktadır (Glidden, 1998). Bağımsız akreditasyon kuruluşları ise bu standartları temel alarak belgelendirme işlemi gerçekleştirmektedir (TÜRKAK, 1999; Ceylan, 2009, s. 22). Standartlar, hizmet üreten ve bu hizmeti talep edenler arasında ortak dil olarak tanımlanmakla birlikte kriter ve göstergeleri kapsayan genel bir kavramdır. Uluslararası temelde geliştirilen standartlar açık, anlaşılır, denetlenebilir ve ölçümlenebilir olmalıdır (Şener, 2009, s. 373).

Uluslararası genel çerçeve olarak kabul gören standartların yayınlanması ve geliştirilmesi ISO (International Organization for Standardization) tarafından gerçekleştirilmektedir. ISO 159 ülkeye ait ulusal standartlar enstitüsünün bir ağıdır. Bu oluşumun her ülkeden bir üyesi bulunmaktadır. ISO'ya 1955'te üye olan Türk Standartları Enstitüsü (TSE) (Eroğlu, 2006, s. 152) Türkiye'yi temsil etmektedir. TSE Türkiye'de Türk standartlarını kabul etmek ve yayınlamaktan sorumlu tek kuruluştur (Eroğlu, 2006, s. 159).

Akreditasyon sürecinin temel işlevi kamu yararına kalite ve performans standartlarını belirleyerek kalite güvencesini sağlamaktır. Bir diğer işlevi ise harici değerlendirme yoluyla eğitim-öğretim kurumları ve programların iyileştirilmesine katkı sağlayarak kalite iyileştirmesi yapmaktır. Akreditasyon hem hizmet talep edenlere kalite güvencesi sunmakta hem de akredite edilen kurum veya programlara ise bir meslektaş yaklaşımı ile program ve kurumlarını iyileştirmelerini teşvik ederek, sürekli iyileştirme işlevini yerine getirmektedir (Glidden, 1998).

Dünya genelinde üretilen ürün ve hizmetlerin bunları talep edenlerin beklentilerini karşılayabilmesinin güvence altına alınması gereksinimi, akreditasyon ağının oluşmasını sağlamıştır. Akreditasyon bir kurum ya da programın yeterli uygunlukta olduğunun belgelendirmesi faaliyetidir. (Akın, Erol ve Çetin, 2001; TÜRKAK, 2005). Ayrıca akreditasyon sistemi, akredite olmayı isteyen kurum ya da programın kaliteyi koruyarak geliştireceğine ve daha iyi hizmet sunmayı hedeflediğinin bir göstergesidir.

Akreditasyon faaliyeti ile talep edilen hizmete ait kalite belgeleri ve raporlarının güvenilir ve uluslararası kabul edilebilir olması hedeflenmektedir. Ancak bu hedefin gerçekleşmesi akreditasyon sisteminin sağlam temellere dayanmasını gerektirmekle birlikte alınan akreditasyon kararlarının uluslararası geçerlilikte tarafsız ve doğru olmasına bağlıdır (Çağlayan, 2008, s. 6-7). Akreditasyon, kaliteli hizmet veren kurum ya da programların resmi olarak tanınmalarını ve değerlendirme

Elçiçeği, B. ve Yılmaz, K. (2023). Öğretmen eğitiminde lisansüstü akreditasyon standartlarının belirlenmesi: yönetim ve kalite güvencesi standart alanı. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(1), 569-596.*
DOI: 10.51460/baebd.1300522

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 569-596.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 569-596.
Araştırma Makalesi / Research Paper

mekanizmasının oluşturulmasını sağlamakta, çalışanların çalıştığı kurumla gurur duymasını ve çalışanlar arasında iletişimin geliştirilmesine katkı sağlamakta, personel katılımını desteklemekte, personelin işe alınmasında yarar sağlamaktadır. Ayrıca kurum politikalarının belgelendirilmesinin yapılması ve çalışmaların yeterliliğini artırma gibi pek çok yararı bulunmaktadır (Sterling, 2000).

Sayfa | 574

Kalite kavramı: Feigenbaum (1983) tarafından “bir ürün veya hizmetin değeri”; Amerikan Standartları Enstitüsü tarafından ise “mükemmellik arayışının sistematik bir yaklaşımı” ve “bir ürün veya hizmetin belli bir ihtiyacı karşılayabilme yeteneğini ortaya koyan özellikler”; Avrupa Kalite Yönetim Vakfı (EFQM) ise “bir ürün veya hizmeti bunu talep edenlerin istek ve beklentilerine uygunluk derecesi” (Karakaya, 2017) olarak tanımlanmıştır.

Kalite kavramının öncülerinden olan ve III. dalga endüstri devriminin kurucusu olarak kabul edilen Deming, çalışmalarında kalite ve nitelik üzerine yoğunlaşmıştır. Kalitenin ölçülebilmesi için birtakım kanıtların ortaya konması gerekliliğini ileri sürmekle birlikte kanıtlara rağmen kalitesiz ürünlerin olmayacağını iddia etmemiştir (Çevik, 2007, s. 11). Deming tarafından geliştirilen deming döngüsü planla, uygula, kontrol et ve önlem al (karar ver) olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Lekesiz, 2013, s. 39). Bu döngü akreditasyon ve kalite güvence sisteminin temelini teşkil etmektedir.

Kalite güvence sistemi; konu, program ve kurumsal düzeyde değerlendirme ve akreditasyonu veya bunların ikili ya da üçlü kombinasyonundan meydana gelebilir (ENQA, 2004). Bu sistem, 19. yüzyılın son çeyreğinde Amerika Birleşik Devletleri’nde ilk olarak mühendislik ve tıp fakülteleri bünyesinde başlamıştır. Kurumsal akreditasyon için ABD’de de 1885-1895 yıllarını içeren 10 yıllık süreçte dört bölgesel birlik kurulmuştur. 1906 yılında akreditasyon konusunda ilk önemli girişim Amerika Birleşik Devletleri’nde Eyalet Üniversiteleri Ulusal Birliği’nin toplantısında gerçekleşmiştir. Bu toplantıda yükseköğretim kurumları için ortak kabul görmüş standartlar oluşturulması gerektiği gündeme getirilmiştir. Kurumsal akreditasyon çalışmalarının ardından çeşitli meslek alanlarına özel akreditasyon faaliyetlerinin başlatılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır (Hernes ve Martin, 2005, s. 9). 19. yüzyılın ortalarında (1949) ilk ulusal örgüt olan Ulusal Akreditasyon Komitesi kurulmuş olup adı geçen örgüt mevcut akreditasyon kuruluşlarının tanınması amacıyla gerekli prosedürleri hazırlamıştır. Daha sonraki yıllarda akreditasyon süreci ile ilgili çalışmalar yapan Yükseköğretim Onay Komisyonu (CORPA) ve Yükseköğretim Akreditasyon Konseyi (COPA) vb. kurumlar vücuda getirilmiştir. 1996 yılından itibaren sivil bir oluşum olarak kurulan Yükseköğretim Akreditasyon Konseyi (CHEA) ulusal düzeyde bu görevi yürütmeye başlamıştır (CHEA, 1998).

XXI. yüzyılda dinamik ve etkin bir bilgi toplumu ve ekonomisi oluşturmaya yönelik çalışmalar önem kazanmıştır. Bu çalışmalar arasında Avrupa yükseköğretim kurumlarının güçlendirilmesi, kalite düzeylerinin yükseltilmesi ve ortak kabul görmüş belirli standartlar ile kalite güvencesinin sağlanmasına yönelik çalışmalar gündeme gelmiştir. Avrupa ülkeleri bu doğrultuda ortak bir Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) ve Avrupa Araştırma Alanı (AAA) oluşturma çalışmalarını Bologna Bildirisi ile şekillendirmiştir (YÖK, 2010). Kalite güvencesi, bir yükseköğretim kurumu veya programın önceden belirlenmiş standartlara göre sürekli olarak değerlendirilmesidir (Aslan, 2009: 291; UNESCO, CEPES, 2004: 48-49). Bu güvence sistemi; konu, program ve kurumsal düzeyde değerlendirme ve akreditasyonu veya bunların bir kombinasyonundan meydana gelebilir. Avrupa kalite güvencesi konusunda iş birliğini artırmak amacıyla 2000 yılında Yükseköğretimde Kalite Güvencesi için Avrupa Elçiçeği, B. ve Yılmaz, K. (2023). Öğretmen eğitiminde lisansüstü akreditasyon standartlarının belirlenmesi: yönetim ve kalite güvencesi standart alanı. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(1), 569-596.*
DOI: 10.51460/baebd.1300522

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 569-596.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 569-596.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Ağı (The European Network for Quality Assurance in Higher Education- ENQA) kurmuştur. ENQA 2004 yılında birliğe dönüşmüştür (ENQA, 2004).

Stratejik kalite planlama konusuna yoğunlaşan Juran ise 1950 yılında Kalite Kontrol El Kitabı; 1988'de Kalite Planlama; 1989'de Kalite Liderliği ve 1991'de Juran'ın Yeni Kalite Yol Haritası adında çeşitli eserler kaleme almıştır (Çevik, 2007, s. 16-17). Juran kaliteyi: kalite planlama, kalite kontrol ve kalite iyileştirme olmak üzere üç aşamada ele almıştır.

Kaliteyi “önlem alma” olarak tek kelimeyle özetleyen Philip B. Crosby'e göre; kalite, olması gerekenleri yerine getirmektir. Bu yapılırken de ürün veya hizmetin belli standartlara göre yerine getirilip-geirilmediğinin değerlendirilmesidir (Şişman ve Turan, 2001, s. 32).

Eğitim sisteminin eğitsel, örgütsel ve yönetsel olmak üzere üç amacı vardır. Eğitim de yönetim kavramı ise eğitime bağlı örgütlerinin önceden belirlenmiş amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için gerekli insan ve madde kaynaklarının sağlanması, etkili bir biçimde kullanılması ile birlikte belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulanması (Çevik, 2001, s. 55-56) olarak karşımıza çıkmaktadır. Kalite kavramı yönetim sistemlerinin bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Kalite güvence sistemine her alanda olduğu gibi yükseköğretim kurumlarında da ihtiyaç duyulmaktadır. Yükseköğretim kurumlarını oluşturan fakültelerin her biri kendi meslek alanına özgü bağımsız akreditasyon kuruluşları oluşturmuşlardır. Mevcut akreditasyon kuruluşları kurum veya program değerlendirmesini Yüksek Öğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) tarafından yetkilendirme olarak gerçekleştirmektedir. Akreditasyon kuruluşlarına yetkilendirme veren kurum olarak YÖKAK ise Avrupa'da yer alan Yükseköğretimde Kalite Güvencesi için Avrupa Ağı (ENQA) tarafından 2020 yılında akredite edilmiştir. Bu gelişme ülkemiz için oldukça önemlidir. Faaliyete geçen akreditasyon kuruluşları ilgili olduğu meslek alanını hazırlamış olduğu standartlar ve bu standartlara özgü gösterge ve kanıtlarla değerlendirmektedir. Bu değerlendirme yapılırken ilgili programın idareci kadrosu, öğretim elemanları ve öğrencileri ile görüşmeler yapılmakta ve programın sürdürülebilirliğini sağlayan müfredat içeriği, bilgi kaynakları öğretim elemanları ve öğrencilere sağlanan fiziki imkânların yeterliliği gibi vb. unsurlar ele alınmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'de hiçbir alanda lisansüstü düzeyde kalite güvence sisteminin mevcut olmadığı dikkate alınarak Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler Öğretmenliği doktora programında başlatılan “Sosyal Bilimler Öğretmenliği Lisansüstü Programı Akreditasyon Standart-Gösterge ve Kanıtlarının Belirlenmesi” doktora tezi kapsamında uzman katılımcı görüşleri alınarak hazırlanan 8 standart ve 88 alt standart içerisinden, altıncı standart alanı olan “Yönetim ve Kalite Güvencesi” standart alanı ve alt standartları ele alınmıştır. Çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Öğretim üyesi, araştırma görevlisi, öğretmen ve lisansüstü öğrencilerin değerlendirmelerine göre Türkiye'de öğretmen eğitimi lisansüstü programlarının akreditasyonunda kullanılacak “yönetim ve kalite güvencesi” standart alanı alt standartları neler olmalıdır?
2. Öğretim üyesi, araştırma görevlisi, öğretmen ve lisansüstü öğrencilerin değerlendirmelerine göre Türkiye'de öğretmen eğitimi lisansüstü programlarının akreditasyonunda kullanılacak “yönetim ve kalite güvencesi” standart alanının göstergeleri neler olmalıdır?

3. Öğretim üyesi, araştırma görevlisi, öğretmen ve lisansüstü öğrencilerin değerlendirmelerine göre Türkiye’de öğretmen eğitimi lisansüstü programlarının akreditasyonunda kullanılacak “yönetim ve kalite güvencesi” standart alanının kanıtları neler olmalıdır?

Bu çalışmada öğretmen eğitimi lisansüstü programlarının akreditasyonunda kullanılacak “Yönetim ve Kalite Güvencesi” standart alanına ait alt standart, gösterge ve kanıtlar sunulmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma doküman incelemesi ve Delphi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nitel veri toplama tekniklerinden doküman incelemesi; nicel veri toplama araçlarından 5’li Likert türünde anket kullanılmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak literatür taraması, doküman incelemesi ve Delphi tekniği kullanılmıştır. Literatür taraması, belli bir konuda önceden yapılmış çalışmaları ve uygulamaları sistematik bir şekilde incelemektir (Galvan, 2006). Doküman incelemesi tekniği ise hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini gerektiren bir araştırma tekniğidir. Bu teknik; nitelik, düşük maliyet, örneklem büyüklüğü, uzun süreli analiz, tepkiselliğin olmaması, bireysellik ve özgünlük açısından avantaja sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 191-200).

Literatür taraması ve doküman incelemesi tekniği kapsamında ulusal ve uluslararası kaynaklar incelenmiştir. 12 ülkeden 23 akreditasyon kuruluşunun lisans ve lisansüstü standartları ile birlikte Saksonya bölgesinin doktora programı standartları, AB lisans standartları ve bölgesel kalite kuruluşlarının standartları da incelenmiştir. Doküman incelemesi tekniği ile incelenen Türkiye ve dünyada faaliyet gösteren mevcut akreditasyon kurumları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1.

Doküman İncelemesi Yapılan Akreditasyon Kuruluşları

Kurum Adı	Ülke
New England Commission of Higher Education (NECHE)	ABD
Accreditation Certification and Quality Assurance Institute (ACQUIN)	Almanya
Foundation for International Business Administration Accreditation (FIBAA)	Almanya
Central Evaluation and Accreditation Agency (ZEVA)	Almanya
Saksonya	Almanya
Agency for Development of Higher Education and Quality Assurance (HEA)	Bosna-Hersek
Higher Education Accreditation Agency of Republika Srpska (HEAARS)	Bosna-Hersek

National Center for Professional Education Quality Assurance, Foundation (ANQA)	Ermenistan
Estonian Quality Agency for Higher and Vocational Education (EKKA)	Estonya
Independent Agency for Quality Assurance in Education (IQAA)	
The Eurasian Centre for Accreditation and Quality Assurance in Higher Education and Health care (ECAQA)	Kazakistan
Higher Education Planning, Evaluation, Accreditation and Coordination Council (YÖDAK)	Kuzey Kıbrıs
Hungarian Accreditation Committee (HAC)	Macaristan
Quality Agency for Higher Education (AIKA)	Letonya
Romanian Agency for Quality Assurance in Higher Education (ARACIS)	Romanya
The Center for Professional Public Accreditation of Study Programs and Carrier Development-Agency of Employers and Students in the sphere of Agriculture (ARSA)	Rusya
Association for Evaluation and Accreditation of Teacher Education Programs (EPDAD)	Türkiye
The Association for Evaluation and Accreditation of Programs in Faculties of Science, Arts, Arts and Science, Letter and History-Geography (FEDEK)	Türkiye
Association for Evaluation and Accreditation of Nursing Education Programs (HEPDAK)	Türkiye
İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD)	Türkiye
Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK)	Türkiye
Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK)	Türkiye
Medical Education Programs Evaluation and Accreditation Association (TEPDAD)	Türkiye
Toplam	23
	13

13 ülkeden 23 akreditasyon kuruluşunun tüzükleri, yönetmelikleri, lisans ve lisansüstü standartları, uygulama süreçlerine yönelik belgeleri, yönetim yapıları incelenmiştir. Ayrıca konu ile ilgili lisansüstü tezler, bilimsel yayınlar ve basılı kitaplar karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Doküman incelemeleri doğrultusunda lisansüstü akreditasyon standartları hazırlanmıştır. Hazırlanan standartlar Delphi tekniği aracılığıyla uzman görüşlerine sunulmuştur. 47 uzmandan gelen dönüşler doğrultusunda standartlar 3 kez revize edilmiştir. Delphi tekniği aynı anketin bir uzman grubuna birden fazla kez uygulanması ile gerçekleştirilen bir tekniktir (Yalçın, 2012, s. 51). Delphi tekniği katılımcıların birbirleri üzerindeki istenmeyen psikolojik etkilerini ortadan kaldırması ve katılımcı gizliliğini sağlaması açısından avantaja sahiptir (Garavalia ve Gredler, 2004, s. 375-380).

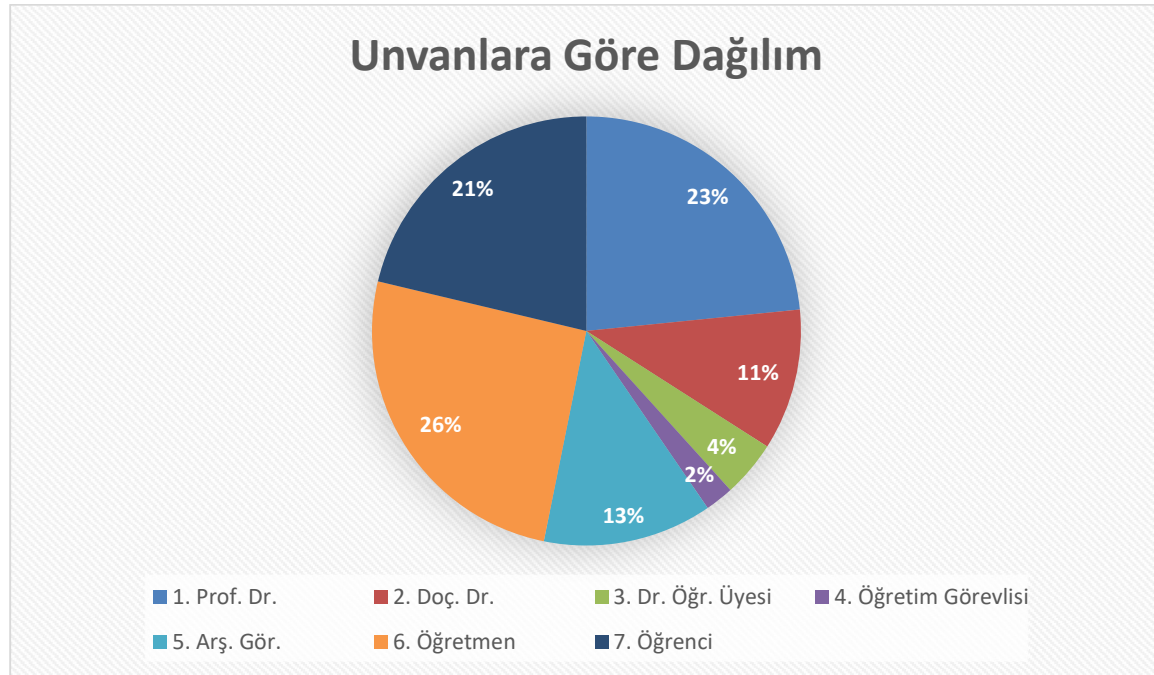

Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu bağımsız bir akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edilen programlarda görev yapan öğretim elemanları ve lisansüstü öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılacak kişilerin belirlenmesinde amaçlı örneklem kullanılmıştır. Araştırmaya toplam 25 öğretim elemanı; 12 MEB’te çalışan lisansüstü öğrenim gören öğrenci ve 10 lisansüstü öğrenci seçilmiştir. Bu araştırma, 7 kadın - 3 erkek lisansüstü öğrenci; 4 kadın- 8 erkek MEB’na bağlı lisansüstü öğrenim gören öğretmen; 7 kadın-16 erkek öğretim elemanı toplam 18 kadın-29 erkek katılımcı ile birlikte toplam 47 kişi katılmıştır. Katılımcılarda mesleklerinde en az 3 yıllık deneyim sahibi olma koşulu aranmıştır. Katılımcıların unvanlara göre dağılımı Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1.

Katılımcıların Unvanlara Göre Dağılımı

Katılımcıların 11’i Prof. Dr.; 4’ü Doç. Dr.; 3’ü Dr. Öğr. Üyesi; biri Öğretim Görevlisi; 6’sı Araştırma Görevlisi; 12’si öğretmen; 10’u lisansüstü öğrencidir.

Öğretmenlik Eğitimi Lisansüstü Programları akreditasyonu “Yönetim ve Kalite Güvencesi” standart alanı için hazırlanan gösterge ve kanıtların güvenilirliğini sağlamak amacıyla akreditasyon süreçlerinde bilgi birikimi ve deneyimi olan uzman grubundan görüş alınmıştır. Bu uzman grubunun demografik özellikleri ise Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2.

Yönetim ve Kalite Güvencesi Standart Alanına Bağlı Gösterge ve Kanıtları İçin Görüşüne Başvurulan Uzman Grubu Listesi

Cinsiyet	Kurum	Branş	Akreditasyon Bilgisi	Akreditasyon Deneyimi
K	Gazi Üniversitesi	Eğitim Programları ve Öğretim	Var	Var
K	Marmara Üniversitesi	Eğitim Programları ve Öğretim	Var	Yok
E	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Var	Var
E	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Var	Var
E	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Var	Var
E	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği/ Akreditasyon derneği çalışanı	Var	Var
K	İstanbul Aydın Üniversitesi	Okul Öncesi Öğretmenliği	Var	Var

Tablo 2 incelendiğinde 4 erkek, 3 kadın olmak üzere toplam 7 uzmandan görüş alınmıştır.

Verilerin analizi

Doküman incelemesi tekniği ile elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz tekniğinde çalışma öncesinde araştırmacı tarafından oluşturulan çerçeve doğrultusunda elde edilen bulgular sistematik bir şekilde betimlenir ve yorumlanır. Bu analiz yönteminin amacı, ulaşılan verileri yorumlayarak sistemli bir şekilde okuyucuya sunmaktır. Betimsel analiz; çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 239-240).

Delphi tekniği ile elde edilen verilerin analizinde istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Bu teknik ile gerçekleştirilen çalışmalarda, katılımcı yanıtları arasındaki tutarlılığı belirlemek amacıyla Değerlendiriciler Arası Korelasyon Katsayısının hesaplanması önerilmektedir (Von der Gracht, 2012). I ve II. Delphi turlarının güvenilirliğini analiz etmek amacıyla Grup İçi Korelasyon Katsayısına bağlı olarak Değerlendiriciler Arası Güvenirlik Katsayısı ile iç tutarlılığı belirlemek için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. I ve II. Delphi turlarında elde edilen yanıtlara ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3.

I ve II. Delphi Turları Güvenirlik Analizi Sonuçları

Turlar	Cronbach's Alpha	Grup İçi Korelasyon
I. Delphi Turu	0.933	0.924
II. Delphi Turu	0.991	0.99

Elde edilen Cronbach Alpha değerleri 0.90 üzerinde ise mükemmel güvenilirliği göstermektedir (Tavakol ve Dennick, 2011). Tablo 3'te hem birinci hem de ikinci turda elde edilen Cronbach Alpha değerleri 0.90 değerinin üzerinde olduğu için güvenilirlik düzeyi mükemmel olarak yorumlanmıştır.

Bulgular

1. Öğretmenlik Mesleği Lisansüstü Programları “Yönetim ve Kalite Güvencesi” Standart Alanı Alt Standartları

Bu bölümde lisansüstü akreditasyon standartları olarak geliştirilen 8 standart alanına bağlı 88 alt standart içerisinde “Yönetim ve Kalite Güvencesi” standart alanı için I.Delphi turunda 13 alt standart katılımcılara gönderilmiştir. Katılımcılardan gelen geri dönüşler doğrultusunda Öğretim elemanları standart alanında yer alan bir alt standart yönetim ve kalite güvencesi standart alanına alınarak bu standart alanının alt standart sayısı 14 olmuştur. Onay turunda ve II. Delphi turu sonucunda standart alanını alt standartlarında bir değişikliğe gidilmeyerek standartlar uzmanlar tarafından onaylanmıştır. I. Delphi turunda değişikliğe uğrayan veya aynı kalan alt standartlara ilişkin bilgiler Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4.

I. Delphi Turu Katılımcıları Yanıtlarına göre Değişiklik Yapılan Alt Standartlar

Standart No:	Düzeltilme yapılan	Aynı Kalan	Çıkarılan	Eklene	Yeri Değişen
6.1.		X			
6.2.	İfade değişikliği				
6.3.		X			
6.4.		X			
6.5.	İfade değişikliği				
6.6.		X			
6.7.	İfade değişikliği				

6.8.					2.3. madde 6.8. oldu 6.8. ise 6.9. oldu.
6.9.	İfade değişikliği				6.10. oldu ifade genişletildi
6.10.					6.11. oldu.
6.11.					6.12. oldu.
6.12.					6.13 oldu.
6.13.					6.14 oldu.

Bir, üç, dört, altı, sekiz, 10, 11, 12 ve 13. alt standartlarda değişiklik olmamıştır. İki, beş, yedi ve dokuzuncu alt standartlarda ifade değişikliği olmuştur. 6.8. alt standardın eklenmesi ile standartların sıralamasında değişiklik yapılmıştır.

Yönetim ve Kalite Güvencesi standart alanına ilişkin uzman görüşü sağlanan 14 alt standart Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5.

Yönetim ve Kalite Güvencesi Standart Alanı Alt Standartları

6.0.	Yönetim ve Kalite Güvencesi: Lisansüstü programların bağlı olduğu yönetim birimi; lisansüstü eğitimin tüm süreçlerinin sürekli iyileştirilmesini destekleyen, araştırma sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi için açık mekanizmalara ve iç kalite güvence sistemine sahiptir.
6.1.	Lisansüstü programların kalite güvencesi için iyi oluşturulmuş, kamuya açık politikalar ve prosedürlere sahip olması
6.2.	Lisansüstü öğretim programlarının PUKO (planla, uygula, kontrol et, önlem al) döngüsü doğrultusunda sürekli geliştirilmesi
6.3.	Lisansüstü programların lisansüstü adaylar konusunda bir vizyona ve misyona sahip olması
6.4.	Lisansüstü programların akademik personel yetiştirme vizyon ve misyonuna uygun bir yönetsel yapıya sahip olması
6.5.	Lisansüstü programların bağlı olduğu enstitü ve anabilim dalındaki yönetim birimlerinin işlevlerinin tanımlı olması ve bu tanımlı süreçlerin yerine getirilmesi
6.6.	Lisansüstü programların bağlı olduğu enstitü ve anabilim dalı yönetiminin akademik personel yetiştirme eğitimini ve gelişimini desteklemesi (öğr. elemanlarının mesleki ve kariyer gelişimleri için yurtdışı eğitim alma olanakları sunması vb.)
6.7.	Lisansüstü programların ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olması
6.8.	Lisansüstü programlarda görev yapan öğretim üyelerine, kendilerini değişen dünya

	koşullarına göre geliştirebilmesi için olanak sağlanması (üniversite- enstitü- anabilim dalı-yönetim tarafından)
6.9.	Lisansüstü programlarda gerçekleştirilen eğitimin lisans-lisansüstü bir bütün olarak değerlendirilmesini esas alan bir değerlendirme sisteminin mevcut olması
6.10.	Lisansüstü programların öğretim üyeleri ve lisansüstü öğrencileri motive edici bir mekanizmaya sahip olması ve bunu destekleyici kriterlerin mevcut olması (lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel yayın süreçleri ve kalite sistemi konusunda aktif olan öğretim üyelerine, kaliteli çalışmalar yapan akademisyenlere yurt dışı olanakları sunulabilir, başarılı olan öğrencilerin proje çalışmalarında yer alması veya yurt dışı imkânlarında avantajlı konumda olmaları sağlanabilir)
6.11.	Lisansüstü programların tez izleme komisyonlarında yer alacak komisyon üyelerinde bulunması gereken kriterlerin mevcut olması (alan eğitimcisi olması vb.)
6.12.	Lisansüstü programların, iç kalite güvence sisteminin periyodik olarak izlenmesi
6.13.	Lisansüstü programları mezunlarının izlenmesinden elde edilen verilerin ilgili alanın öğretim programının kalite güvence sistemine yansıtılması
6.14.	Lisansüstü öğretim programlarının mezunlar ve paydaşlar tarafından değerlendirilmesi [Dış paydaşlarla protokoller yapılması: MEB uygulama okulları ile (lisansüstü öğrencilerin lisansüstü çalışmalarında MEB uygulama okullarında araştırma yapmaları doğrultusunda anlaşmalar ile veri toplama imkânına kolay erişebilirliğinin olması]

Tablo 5 incelendiğinde bağlı olunan kurumun yönetim biriminin lisansüstü eğitim faaliyetlerinin tüm süreçlerinin sürekli iyileştirilmesini destekleyen, araştırma sonuçlarını izleyen ve değerlendirilmesi için açık mekanizmalara ve iç kalite güvence sistemine sahip olması gerekmektedir. 14 alt standart içeriğinde lisansüstü akreditasyonun ilgili alanı kapsamında gerekli yönetsel belgelerin hazırlanmasını; öğretim programının PUKO döngüsü kapsamında sürekli geliştirilmesini; lisansüstü öğrenciler konusunda belirlediği vizyon ve misyona bağlı uygun bir yönetsel yapıya sahip olması; yönetim birimlerinin işlevlerinin tanımlı olması ve bu tanımlı süreçlerin yerine getirilmesi; yönetimin akademik personel yetiştirme eğitimini ve gelişimini desteklemesi; programın ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olması; öğretim üyeleri ve lisansüstü öğrencileri motive edici bir mekanizmaya sahip olması ve bunu destekleyici kriterlerin mevcut olması; tez izleme komisyonlarında yer alacak komisyon üyelerinde bulunması gereken kriterlerin mevcut olması; iç kalite güvence sisteminin periyodik olarak izlenmesi; programının mezunlar ve paydaşlar tarafından değerlendirilmesi ve mezunlarının izlenmesinden elde edilen verilerin kalite güvence sistemine yansıtılması vb. alanlardan meydana gelmektedir.

II. Delphi turu sonucu katılımcı yanıtlarına yönelik istatistiksel bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

II. Delphi Turu Katılımcı Yanıtlarına İlişkin İstatistiksel Bulgular

Standart No	Ç1	M	Ç3	R	Ortalama	SS
6.1.	5	5	5	0	4.921	0.359
6.2.	5	5	5	0	4.947	0.226

6.3.	5	5	5	0	4.921	0.273
6.4.	5	5	5	0	4.947	0.226
6.5.	5	5	5	0	5	0
6.6.	5	5	5	0	5	0
6.7.	5	5	5	0	5	0
6.8.	5	5	5	0	4.947	0.226
6.9.	5	5	5	0	4.947	0.226
6.10.	5	5	5	0	4.974	0.162
6.11.	5	5	5	0	5	0
6.12.	5	5	5	0	5	0
6.13.	5	5	5	0	4.868	0.343
6.14.	5	5	5	0	4.842	0.370

Tablo 6’da yönetim ve kalite güvencesi standart alanında yer alan alt standartlara ilişkin Ç1, M, Ç3, R, ortalama ve SS değerleri verilmiştir. R değerinin 1.2’nin altında olması uzmanlar arasında ilgili madde için görüş birliği olduğunu göstermektedir. Tabloda yer alan tüm maddelere ilişkin R değerleri 1.2 değerinin altında olduğu için uzmanlar arasında görüş birliği olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca elde edilen ortalamalar da 4.21 değerinin üzerinde olup uzmanlar “kesinlikle katılıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir.

2. Öğretmenlik Mesleği Lisansüstü Programları “Yönetim ve Kalite Güvencesi” Standart Alanı Alt Standartlarına Bağlı Göstergeler

Akreditasyon sürecinin temel yapı taşı olan standartlara uygunluğu gösteren alanlardan biri göstergelerdir. Tablo 7’de Yönetim ve Kalite Güvencesi standart alanına ilişkin göstergeler sunulmaktadır.

Tablo 7.

Yönetim ve Kalite Güvencesi Standart Alanı Alt Standartlarına Bağlı Göstergeler

Standart No	Gösterge No	Göstergeler
6.1.2.	6.1.2.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün bir bütün olarak geliştirilmesinde kalite güvence bulgularının kullanılması
	6.1.2.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalında özellikle öğrenci eğitimindeki güncel gelişmelerle ilgili komisyon veya çalışma gruplarının bulunması
	6.1.2.3.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı düzeyinde etkin bir iletişim ve iş birliği ağının olması

	6.1.2.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün, öğretim üyesi seçimi ve akademik yükselmesi, öğretim üyelerinin akademik gelişmelerinin izlenmesi, öğretim üyelerinin akademik ve mesleki gelişimi konularında kalite güvence politika ve uygulama yöntemlerinin mevcut olması
Sayfa 584	6.1.2.5.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün, öğrencilerin akademik becerilerinin izlenmesi, öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirilmesi vb. konularında kalite güvence politika ve uygulama yöntemlerinin mevcut olması
	6.1.2.6.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve yükseköğretim kurumunun bölgesel, ulusal ve uluslararası lisansüstü eğitim veren kurumlarla karşılaştırma yapmalarına olanak veren sistemlerin olması
6.2.2.	6.2.2.1.	Lisansüstü programlarının PUKÖ (planla, uygula, kontrol et, önlem al) döngüsü doğrultusunda her aşamada sürekli geliştirilebilir, yapılandırılabilir çerçevede olması
	6.2.2.2.	Lisansüstü programlardaki öğretim üyelerinin ve öğrencilerin programın PUKÖ döngüsü çerçevesinde geliştirilmesi aşamalarında karar alma süreçlerine katılım için uygun ortamlara sahip olmaları
6.3.2.	6.3.2.1.	Lisansüstü programlarının yetiştirmek istediği öğrenciler konusunda vizyon ve misyona bağlı olarak belirli ölçütlerinin olması
	6.3.2.2.	Lisansüstü programlarının öğrenci yetiştirme vizyonunun ilgili alanda ulusal ve bölgesel lisansüstü eğitime katkı sağlaması
	6.3.2.3.	Lisansüstü programlarının öğrenci yetiştirme vizyon ve misyonunun paydaş görüşler ve yeni eğilimler doğrultusunda elde edilen verilere dayalı olarak güncellenmesi
6.4.2.	6.4.2.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetiminin akademisyen yetiştirme eğitiminin gelişimini desteklemesi
	6.4.2.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalının herkes tarafından bilinen, uygulanan ve sürdürülen bir vizyon ve misyonunun olması
	6.4.2.3.	Lisansüstü programlarının akademisyen yetiştirme vizyon ve misyonunun paydaş görüşler ve yeni eğilimler doğrultusunda elde edilen verilere dayalı olarak güncelleniyor olması
	6.4.2.4.	Lisansüstü programlarının akademisyen yetiştirme vizyon ve misyonunun yönetim, öğretim üyeleri ve öğrenciler tarafından paylaşılması
	6.4.2.5.	Lisansüstü programlarının akademisyen yetiştirme programı öğrenme çıktıları ve kaynaklarıyla vizyon ve misyonunun tutarlı olması
	6.4.2.5.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı tarafından öğrencilerin akademik ve mesleki gelişmelerine olanak sağlanması

	6.4.2.6.	Lisansüstü programlarındaki öğrencilerin eğitimlerine yönelik kısa ve uzun vadeli düzenlemelerin olması
6.5.2.	6.5.2.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetim birimlerinin işlevlerini etkin bir biçimde yerine getirmesi
Sayfa 585	6.5.2.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve iş birliği içinde çalışması
	6.5.2.3.	Lisansüstü programları öğretim üyelerinin ve enstitü koordinatörlerinin görev tanımlarını bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi
	6.5.2.4.	Ana bilim dalı ve enstitünün karar süreçlerine tüm paydaşların katılmaları ve gerçekleştirilen uygulamaları desteklemeleri
	6.5.2.5.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün, ana bilim dalı tarafından alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi, gerekli görüldüğünde iyileştirmenin yapılması
	6.5.2.6.	Lisansüstü programlarında görev yapan öğretim üyelerinin, karar alma süreçlerinde kendi görüşlerini bildirmeleri ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmeleri
	6.5.2.7.	Lisansüstü programlarında ve bağlı olduğu enstitüde düzenli bir kayıt sisteminin olması
	6.5.2.8.	Lisansüstü programlarının, enstitünün politikalarına uygun olması
6.6.2.	6.6.2.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetiminin akademisyen yetiştirme eğitiminin geliştirilmesi için hedefler belirlemesi ve eylem planı oluşturmaları
	6.6.2.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitüde akademisyen yetiştirme eğitiminin ve projelerinin bulunması
	6.6.2.3.	Enstitünün lisansüstü programlarındaki öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin (akademik ve mesleki) gelişimlerini desteklemesi ve bunun için gerekli olanakları sağlaması
	6.6.2.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün öğretim üyeleri ve öğrencilerinin mesleki gelişimlerine yönelik kısa ve uzun vadeli planların veya düzenlemelerin olması
6.7.2.	6.7.2.1.	Lisansüstü programlarının ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olduğunu gösteren çalışmaların mevcut olması
	6.7.2.2.	Üniversite/enstitü/ana bilim dalı arasında iş birliğinin tüm paydaşların katılımı ile etkin bir biçimde planlanması ve geliştirilmesi
	6.7.2.3.	Lisansüstü programlarında ve bağlı olduğu enstitüde ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması
	6.7.2.4.	Lisansüstü programlarında ve bağlı olduğu enstitünün ulusal/uluslararası resmî veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması

6.8.2.	6.8.2.1.	Lisansüstü programları bulunan yükseköğretim kurumunun tüm idari birimlerinin öğretim üyelerinin mesleki ve akademik gelişimleri için imkân sağlaması
	6.8.2.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetiminin yeterli sayı ve nitelikteki öğretim üyesini programa çekebilmesi ve programda tutabilmesi
	6.8.2.3.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımı
	6.8.2.4.	Lisansüstü programlarındaki öğretim üyelerinin ve programın bağlı olduğu enstitünün, lisansüstü eğitimin geliştirilmesi için kaynak yaratmada enerjik ve yaratıcı olması
	6.8.2.5.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü bünyesinde yer alan her ana bilim dalına gelişmeleri için eşit olarak destek verilmesi
	6.8.2.6.	Enstitünün lisansüstü programlarını geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir ve destek sağlaması
	6.8.2.7.	Enstitünün lisansüstü programlarında Bilişim Teknolojilerini (BİT) edinim ve etkin kullanım konusunda politikalarının olması
6.9.2.	6.9.2.1.	Lisansüstü programlarının lisans programlarındaki kazanımları lisansüstü düzeyde içeriğini zenginleştirip geliştirmesine imkân veren yapıda hazırlanması
	6.9.2.2.	Lisansüstü programlarında uygun ölçme ve değerlendirme mekanizmasının bulunması
6.10.2.	6.10.2.1.	Lisansüstü programlarında öğretim üyeleri ve öğrencileri yaptıkları çalışmalar doğrultusunda belirli performans ölçütlerine göre değerlendiren ve bu çalışmaların süreklilik kazanması için teşvik edecek motivasyon araçlarının belirlenmesi
6.11.2.	6.11.2.1.	Lisansüstü programlarında tez izleme komisyonlarında yer alacak komisyon üyelerinde bulunması gereken kriterlerin belirlenmesi ve jüri üyelerinin alan eğitimcisi olmasına dikkat edilmesi
6.12.2.	6.12.2.1.	Lisansüstü programları, iç kalite güvence sisteminin üniversite/enstitü bünyesinde mevcut olan akreditasyon birimi tarafından periyodik olarak izlenmesi ve gelişiminin kaydedilmesi
6.13-14.2.	6.13-14.2.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün bir bütün olarak geliştirilmesinde kalite güvence bulgularının kullanılması
	6.13-14.2.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitüde öğretim üyesi, öğretim süreci ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması
	6.13-14.2.3.	Lisansüstü programlarında öğretme-öğrenme sürecinin kalite güvence bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi
	6.13-14.2.4.	Lisansüstü programlarındaki öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin kalite güvence bulgularına yönlendirilmesi

	6.13-14.2.5.	Lisansüstü programlarının bölgesel, ulusal ve uluslararası benzeri kurumlarla karşılaştırma yapılmasına imkân veren sistemin mevcut olması ve bu sistemin etkin kullanılması
	6.13-14.2.6.	Lisansüstü programlarında mezun izleme çalışmalarının olması ve bunların sonuçlarından yararlanılması
	6.13-14.2.7.	Lisansüstü programlarının iç ve dış paydaş değerlendirme raporlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi
	6.13-14.2.8.	Lisansüstü programlardan mezun olan öğrenciler ile ilgili elde edilen verilerin sisteme yansıtılması ve kayıt altında tutulması
	6.13-14.2.9.	Lisansüstü mezunların her yıl veya dönem mezun havuzunda kayıt altında tutulması

Birinci ve dördüncü alt standartlar için 6; ikinci ve dokuzuncu alt standartlar için 2; üçüncü alt standart için 3; beşinci alt standart için 8; altıncı ve yedinci alt standartlar için 4; sekizinci alt standart için 7; 10, 11 ve 12. Alt standartlar için bir; gösterge tekrarına düşmemek için göstergeleri ortak hazırlanan 13 ve 14. Alt standartlar için dokuz olmak üzere toplam 54 gösterge hazırlanmıştır.

3. Öğretmenlik Mesleği Lisansüstü Programları “Yönetim ve Kalite Güvencesi” Standart Alanı Alt Standartlarına Bağlı Kanıtlar

Kanıtlar akreditasyon sürecinde yer alan standartlara uygunluğunu gösteren, bu konuda bir değerlendirme yapmaya ve karar vermeye olanak tanıyan en güçlü argümanlardır. Tablo 8’de yönetim ve kalite güvencesi standart alanına bağlı kanıtlar gösterilmektedir.

Tablo 8.

Yönetim ve Kalite Güvencesi Standart Alanı Alt Standartlarına Bağlı Kanıtlar

Kanıt No	Kanıtlar
6.1.3.1.	Lisansüstü programlarının kalite güvencesi için iyi oluşturulmuş, kamuya açık politikalara ve prosedürlere sahip olduğunu gösteren belgeler
6.1.3.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetim yapısı içerisinde yer alan Enstitü Yönetim Kurullarının ve komisyonların oluşturulduğuna ilişkin belgeler listesi
6.1.3.3.	Çalışma gruplarının ve komisyonların üye listeleri, görevleri, kararları ve diğer belgeler
6.1.3.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı arasında etkin bir iletişim ve iş birliği ağının olduğuna dair belgeler
6.1.3.5.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün öğretim üyelerinin seçimi ve akademik yükseltilmesi, öğretim üyelerinin akademik gelişmelerinin izlenmesi ve öğretim üyelerinin gelişimi konularında kalite güvence politikalarının ve uygulamalarının mevcut olduğuna ilişkin belgeler

6.1.3.6.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün öğrencilerin akademik becerilerinin izlenmesi, öğretme- öğrenme sürecinin değerlendirilmesi konularında kalite güvence politikalarının ve uygulamalarının mevcut olduğuna ilişkin belgeler
6.1.3.7.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve yükseköğretim kurumunun bölgesel, ulusal ve uluslararası lisansüstü eğitim veren kurumlarla karşılaştırma sistemlerinin varlığına dair belgeler
6.2.3.1.	Lisansüstü öğretim programlarının PUKÖ (planla, uygula, kontrol et, önlem al) döngüsü doğrultusunda sürekli geliştirilip güncellendiğine dair belgeler
6.2.3.2.	Lisansüstü programlarındaki öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin programın PUKÖ döngüsü çerçevesinde geliştirilmesi aşamalarında karar alma süreçlerine ve etkinliklerine katıldıklarını gösteren raporlar (Karar alma aşamasında kabul gören fikirlerin kim tarafından öne sürüldüğünün belirtilmesi)
6.2.3.3.	Lisansüstü programlarında görev yapan öğretim üyeleri ile görüşmeler
6.2.3.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı yönetimiyle yapılan görüşmeler
6.3.3.1.	Lisansüstü programlarının yetiştirmek istediği öğrenciler konusunda bir vizyon ve misyona sahip olduğunu gösteren belgeler
6.3.3.2.	Lisansüstü programlarının yetiştirmek istediği öğrenciler konusunda programın vizyon ve misyonuna bağlı olarak belirli ölçütlerinin olduğuna dair belgeler
6.3.3.3.	Lisansüstü öğretim programları çıktılarının programın vizyon ve misyonu ile tutarlılığını gösteren belgeler
6.3.3.4.	Lisansüstü programlarının hayata geçirildiğine ve ilgili alanda ulusal ve bölgesel lisansüstü eğitime katkı sağladığına dair belgeler
6.3.3.5.	Lisansüstü programları öğrenci yetiştirme vizyon ve misyonunun paydaş görüşler ve yeni eğilimler doğrultusunda elde edilen verilere dayalı olarak güncellendiğine dair belgeler
6.4.3.1.	Lisansüstü programlarının akademisyen yetiştirme programı vizyon ve misyonuna uygun bir yönetimsel yapıya sahip olduğunu gösteren belgeler
6.4.3.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalının herkes tarafından bilinen, uygulanan ve sürdürülen bir vizyon ve misyonunun olduğuna ilişkin belgeler
6.4.3.3.	Lisansüstü programlarının akademisyen yetiştirme programı vizyon ve misyonunun paydaş görüşler ve yeni eğilimler doğrultusunda elde edilen verilere dayalı olarak güncellendiğine dair belgeler
6.4.3.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetiminin akademisyen yetiştirme eğitiminin gelişimini desteklediğine dair belgeler
6.4.3.5.	Lisansüstü programlarının akademisyen yetiştirme programı vizyon ve misyonunun yönetim, öğretim üyeleri ve öğrenciler tarafından paylaşıldığına ilişkin belgeler
6.4.3.6.	Lisansüstü programlarının akademisyen yetiştirme programı öğrenme çıktıları ve kaynaklarıyla vizyon ve misyonunun tutarlı olduğuna ilişkin belgeler
6.4.3.7.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü de ilgili tüm tarafların desteğiyle

	öğrencilerin gelişmelerine olanak sağlandığına dair belgeler
6.4.3.8.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitüde öğrencilerin eğitimlerine yönelik kısa ve uzun vadeli programların olduğuna ilişkin belgeler
6.5.3.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalındaki yönetim birimlerinin işlevlerinin tanımlı olduğuna dair belgeler
6.5.3.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalındaki yönetim birimlerinin tanımlı işlevlerinin yerine getirildiğine dair belgeler
6.5.3.3.	Lisansüstü programlarında görev yapan öğretim üyelerinin ve enstitü koordinatörlerinin görevlerini bildiklerine ve sorumluluklarını yerine getirdiklerine ilişkin belgeler
6.5.3.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetim birimlerinin düzenli olarak toplandığına ve iş birliği içinde çalıştığına dair belgeler
6.5.3.5.	Ana bilim dalı ve enstitü karar süreçlerine ilgili tüm birimlerin katılmalarını ve uygulamalarını desteklediğine dair belgeler
6.5.3.6.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü tarafından alınan kararların uygulanmasının ve gelişiminin izlendiğine, gerekli görüldüğünde iyileştirmenin yapıldığına ilişkin belgeler
6.5.3.7.	Lisansüstü programlarını öğretim üyelerinin, karar alma süreçlerinde kendi görüşlerini aktarabildiklerine ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirildiklerine dair belgeler
6.5.3.8.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün lisansüstü eğitim ve öğretim politikaları
6.5.3.9.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu ana bilim dalının enstitü politikaları ile koordineli çalıştığına dair belgeler
6.5.3.10.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı yönetim birimleri raporları
6.5.3.11.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün son 3 yıllık yönetim kurulu kararları
6.5.3.12.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün komisyon kararları ya da tutanakları
6.5.3.13.	Lisansüstü programlarının insan gücü mevcudu ve ihtiyaçlarına ilişkin dokümanlar
6.5.3.14.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetim ve destek personelinin dağılımını gösteren çizelge
6.5.3.15.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitüye alınacak donanım ve yazılım konusunda ihtiyaç analizleri, bunların edinimde kullanılacak maddi kaynaklara erişim politikaları ve personel / öğrencilerin BİT yeterliliklerini artırmada izlenecek yol haritaları
6.6.3.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı yönetiminin akademisyen yetiştirme eğitimini ve gelişimini desteklediğine dair belgeler (öğretim elemanlarının mesleki ve kariyer gelişimleri için yurt dışı eğitim alma olanakları sunması vb.)

6.6.3.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetiminin akademisyen yetiştirme eğitiminin geliştirilmesi için ortaya koyduğu hedefler listesi
6.6.3.3.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü yönetiminin akademisyen yetiştirme eğitiminin geliştirilmesi için eylem planı/planları
6.6.3.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalında gerçekleştirilen bilimsel araştırma ve projelerin dökümü
6.6.3.5.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalının öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin gelişimlerini desteklediğine ilişkin dokümanlar
6.6.3.6.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün öğretim üyeleri ve öğrencilerin mesleki gelişimlerine yönelik kısa ve uzun vadeli programlarının olduğunu gösteren belgeler
6.7.3.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olduğunu gösteren belgeler
6.7.3.2.	Lisansüstü programlarının ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olduğunu gösteren belgeler
6.7.3.3.	Üniversite/enstitü/ana bilim dalı arasındaki iş birliğinin tüm paydaşların katılımı ile etkin bir biçimde planlandığı ve geliştirildiğine dair belgeler
6.7.3.4.	Enstitü/ana bilim dalının ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının aktif olduğunu gösteren dokümanlar
6.7.3.5.	Lisansüstü programları öğretim elemanı ve öğrenci değişim programlarını gösteren liste
6.7.3.6.	Enstitü personeli ve öğrencilerinin ulusal ve uluslararası değişim programlarına etkin bir şekilde katılmalarını sağlayacak mekanizmaların var olduğuna ilişkin belgeler
6.8.3.1.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün programda görev yapan öğretim üyelerine, kendilerini değişen dünya koşullarına göre geliştirebilmesi için olanak sağlandığına ilişkin belgeler
6.8.3.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin mesleki gelişimlerine yönelik kısa ve uzun vadeli programlarının olduğunu gösteren belgeler
6.8.3.3.	Lisansüstü programlarının görev yapan öğretim üyelerine akademik ve mesleki gelişimleri için sağlanan imkânlar
6.8.3.4.	Enstitü yönetiminin lisansüstü programlara yeterli sayı ve nitelikte öğretim üyesini çekebilmesi ve programda tutabilmesine yönelik belgeler
6.8.3.5.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitünün ve programdaki öğretim üyelerinin lisansüstü eğitimin geliştirilmesi için kaynak yaratmada enerjik ve yaratıcı olduğuna yönelik girişim faaliyetlerinin listesi
6.8.3.6.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü bünyesinde yer alan her ana bilim dalına gelişmeleri için eşit olarak destek verildiğine ilişkin belgeler
6.8.3.7.	Lisansüstü programlarında görev yapan öğretim üyeleri ve öğrencilerle görüşmeler
6.9.3.1.	Lisansüstü programlarının bir bütün olarak değerlendirilmesini esas alan bir

	değerlendirme sürecinin mevcut olduğuna ilişkin yönetmelik, ölçme ve değerlendirme araçları
6.9.3.2.	Lisansüstü programlarının ilgili lisans programı kazanımlarının lisansüstü düzeyde içeriğinin zenginleştirilip geliştirilmesine imkân veren yapıda hazırlanıp uygulandığına ilişkin belgeler
6.9.3.3.	Lisansüstü programlarının müfredat içeriği
6.9.3.4.	Lisansüstü ders programları
6.9.3.5.	Lisansüstü programlarının derslerinin öğrenme çıktıları
6.10.3.1.	Lisansüstü programlarının öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin yaptıkları çalışmalar doğrultusunda belirli performans ölçütlerine göre değerlendiren ve bu çalışmaların süreklilik kazanması için teşvik edecek motivasyon araçlarının listesi
6.10.3.2.	Lisansüstü programlarında görev alan öğretim üyelerini proje yapma konusunda teşvik edici mekanizmalar
6.10.3.3.	Lisansüstü programlarında proje yürüten öğretim üyelerinin sayısı
6.10.3.4.	Lisansüstü programlarında projelerde görev alan öğrenci sayısı
6.10.3.5.	Lisansüstü programlarının öğrencilerini ve öğretim elemanlarını bilimsel yayın yapma konusunda teşvik eden motive edici mekanizmalar
6.10.3.6.	Lisansüstü programlarında görev yapan öğretim üyeleri ve öğrencilerle görüşmeler
6.11.3.1.	Lisansüstü programlarında tez izleme komisyonlarında yer alacak komisyon üyelerinde bulunması gereken kriterlerin mevcut olduğuna dair belgeler (alan eğitimcisi olması vb.)
6.11.3.2.	Lisansüstü programlarının son 5 yıllık tez izleme jüri tutanakları
6.11.3.3.	Lisansüstü programlarında görev yapan öğretim üyeleri ve öğrencilerle görüşmeler
6.11.3.4.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı yönetimiyle görüşmeler
6.12.3.1.	Lisansüstü programlarının, iç kalite güvence sisteminin periyodik olarak izlendiğine dair son 5 yıllık raporlar
6.12.3.2.	Lisansüstü programlarının, iç kalite güvence sisteminin üniversite/enstitü bünyesinde mevcut olan akreditasyon birimi tarafından periyodik olarak izlendiğine ve gelişmelerinin kayıt edildiğine dair çizelgeler
6.12.3.3.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu üniversite/enstitü bünyesindeki akreditasyon birimi tarafından yapılan çalışmalar/etkinlikler listesi
6.13-14.3.1.	Lisansüstü programları, mezunlarının izlenmesinden elde edilen verilerin ilgili öğretim programının kalite güvence sistemine yansıtıldığına ilişkin belgeler
6.13-14.3.2.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü öğretim üyelerine, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunduğuna dair kayıtlar/dokümanlar
6.13-14.3.3.	Lisansüstü programları öğretme- öğrenme sürecinin kalite güvence bulgularının ışığında düzeltilmesine ve geliştirildiğine dair belgeler
6.13-14.3.4.	Lisansüstü programlarındaki öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin kalite güvence bulgularına göre yönlendirildiğine ilişkin belgeler

6.13-14.3.5.	Lisansüstü programlarının bölgesel, ulusal ve uluslararası benzeri kurumlarla karşılaştırma sistemlerinin etkin bir şekilde yapıldığına dair belgeler
6.13-14.3.6.	Lisansüstü programlarının mezun izleme anketleri
6.13-14.3.7.	Mezun izleme anketlerinden elde edilen geri bildirimler doğrultusunda yapılan çalışmalar listesi
6.13-14.3.8.	Lisansüstü programlarının son 5 yıllık iç ve dış paydaş değerlendirme raporları
6.13-14.3.9.	Her yıl ya da dönemde lisansüstü programlarından mezun olanların mezun havuzunda kayıt altında tutulduğuna ilişkin veriler
6.13-14.3.10.	Lisansüstü program mezunlarının izlenmesinden elde edilen verilerin sisteme yansıtıldığına ve kayıt altında tutulduğuna dair belgeler
6.13-14.3.11.	Lisansüstü programlarında görev yapan öğretim üyeleri ve öğrencilerle görüşmeler
6.13-14.3.12.	Lisansüstü programlarının bağlı olduğu enstitü ve ana bilim dalı yönetimiyle görüşmeler

Tablo 8 incelendiğinde 14 alt standart için toplam 88 kanıt oluşturulmuştur. 3. Alt standart için 5; 4. Alt standart için 8; 5. Alt standart için 15; 1 ve 8. Alt standartlar için 7; 9. Alt standart için 5; 6, 7 ve 10. Alt standartlar için 6; 2 ve 11. Alt standartlar için 4; 12. Alt standart için 3; kanıt tekrarıyla düşülmemesi amacıyla 13 ve 14. Alt standartlar için ortak olarak 12 kanıt hazırlanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Alan yazın incelendiğinde akreditasyon ve kalite güvence sistemine yönelik yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik alanlarında çeşitli lisansüstü tezler ve az sayıda makale olarak yapılmış bilimsel çalışmalar bulunmaktadır. Çalışmaların azınlığında çeşitli ülkelerin akreditasyon sistemleri (ABD, Danimarka, Avustralya vb.) karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Standart geliştirmeye yönelik tezler ise azınlıkta kalmıştır. Lisansüstü alanda akreditasyon standartlarının hazırlanmasına yönelik ise herhangi bir bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır.

Standart geliştirmeye yönelik çalışmalara; Mentiş'in (2004), "Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi programı standartlarının belirlenmesi"; Kaban (2013)'in, "Uzaktan eğitim kalite standartlarının belirlenmesi ve Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sisteminin incelenmesi"; Erişen (2001)'in, "Öğretmen yetiştirme programlarına ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi ve fakültelerin standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi"; Kahramanoğlu (2014)'nin, "Öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçiminde kullanılacak giriş standartları ve bu standartların nasıl ölçülebileceği üzerine bir araştırma"; Boylu (2019)'nin, "Yabancılar Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma"; Ataman (2021)'in, "Yabancı Diller Yüksekokulu kalite standartlarının belirlenmesi ve akreditasyon model önerisi"; Şahin (2014)'in, "Bilim ve sanat merkezlerine yönelik karşılaştırmalı bir inceleme ve standartların belirlenmesi"; Koyuncu (2015)'nin, "Psikolojik ölçeklerde ROC analizi yöntemiyle standart belirleme"; Sak (2018)'in, "Sosyal Bilgiler öğretmenliği özel öğretim yöntemleri I ve II derslerinin akademik öğrenme standartlarının belirlenmesi"; İkiel (2019)'in, "Yabancılar Türkçe öğretim merkezleri için akreditasyon standart

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 569-596.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 569-596.
Araştırma Makalesi / Research Paper

önerileri”; Yüksel (2010)’in, “Türkiye için program değerlendirme standartları oluşturma çalışması”; Ahi (2014)’nin, “İlköğretim okul müdürlerinin sahip olduğu liderlik standartlarının öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi” ve Yalçın (2012)’in, “Türkiye’de uzaktan eğitim programları için akreditasyon standartlarının Delphi tekniğiyle belirlenmesi” adlı çalışmaları örnek verilebilir. Bu çalışmaların yanı sıra 2020 yılında ENQA tarafından Türkiye’de faaliyet gösteren akreditasyon kuruluşlarına yer veren YÖKAK akredite edilmiştir.

Gerçekleştirilmiş çalışmalar, belli bir lisans alanına özgü (Sosyal Bilgiler, Okul Öncesi, Din kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beden Eğitimi) standartlar, uzaktan eğitim standartları, öğretmen yetiştiren programlar, öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçiminde kullanılacak giriş standartları, yabancılara Türkçe öğretimi için standartlar, yabancı diller yüksekokulu kalite standartları, bilim ve sanat merkezlerine ve program değerlendirmeye yönelik standartlar, okul müdürlerinin sahip olduğu liderlik standartlarının belirlenmesi amacıyla standart belirleme çalışmaları yapılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenliği lisans alanı içerisinde yer alan özel öğretim yöntemleri derslerinin akademik öğrenme standartlarının belirlenmesi amacıyla da çalışma gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmaların hiçbiri lisansüstü akreditasyon standartlarının belirlenmesine yönelik değildir.

Son yıllarda makale olarak gerçekleştirilmiş yayınlara ise Doğan’ın (2022), "Yükseköğretimde Yabancı Dil Akreditasyonu: Türkiye’de hizmet sunan kalite güvence kuruluşlarının incelenmesi”; Yiğit’in (2017), “Türkiye’de sosyal hizmet eğitim/öğretiminde kalite güvence sistemi ve akreditasyon standartlarına ilişkin bir model çerçeve önerisi”; Özçiçek ve Karaca’nın (2019) “Yükseköğretim kurumlarında kalite ve akreditasyon: mühendislik eğitim programlarının değerlendirilmesi” adlı çalışmaları örnek verilebilir. Bu çalışmalarda mühendislik eğitim programlarının akreditasyonuna yönelik değerlendirme yapılmış, sosyal hizmet alanı akreditasyonuna ilişkin standartlara yönelik model önerisi tasarlanmış, bir diğerinde ise kalite güvence hizmeti veren akreditasyon kuruluşları incelenmiştir. Bu çalışmaların yalnızca bir tanesi standart geliştirmeye yönelik olsa da lisansüstü eğitim standartlarına ilişkin değildir. Ayrıca kalite güvence unsurunun önemli unsurları gösterge ve kanıtlara yer verilmemiştir.

Lisansüstü akreditasyon faaliyetlerinin başlaması amacıyla gerçekleştirilen standart, gösterge ve kanıtların belirlenmesine yönelik hazırlanan doktora tezi kapsamında 8 standart alanına bağlı 88 alt standart oluşturulmuştur. Bu çalışmada altıncı standart alanı olan “Yönetim ve Kalite Güvencesi” standart alanına özgü 14 alt standart, bu standart alanına bağlı 54 gösterge ve 88 kanıt belirlenmiştir.

Akreditasyon ve kalite güvence sistemlerinin sürekli iyileştirilmesi amacıyla bu alana yönelik makale, bildiri vb. alanlarda bilgilendirici, eğitici ve geliştirici bilimsel faaliyetlerin gerçekleştirilmesi teşvik edilmelidir.

Akreditasyon süreçlerinin ulusal ve uluslararası iş birliği içinde iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmesi ve yayınlar yapılması önerilmektedir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 569-596.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 569-596.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Ahi, B. (2014). *İlköğretim okul müdürlerinin sahip olduğu liderlik standartlarının öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akın, B., Erol, B. ve Çetin, C., (2001). *Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Alstete, J.W. (2007). *College accreditation: managing internal revitalization and public respect*. New York: Palgrave Macmillan.
- Aslan, B. (2009). Çeşitli Ülkelerde Yükseköğretimde Akreditasyon ve Türk Yükseköğretimindeki Gelişmeler. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 42, Sayı: 1. içinde (s. 287–309).
- Ataman, O. (2021). *Yabancı Diller Yüksekokulu kalite standartlarının belirlenmesi ve akreditasyon model önerisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Bahadır, F. (2019). *Bir program ögesi olarak eğitim durumları standartlarının belirlenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Boylu, E. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma* (Yayınlanmamış doktora tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Can, E. (2012). *Açık ve Uzaktan Eğitimde Akreditasyon Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- CHEA (1998). *What is accreditation?* <http://www.chea.org/Chronicle/index.html>.
- Christensen, L.B., Johnson, B. R. ve Turner L.A. (2015). *Araştırma yöntemleri: desen ve analiz*. (Ahmet Aypay Çev.). (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çevik, T. (2007). *Yüksek Öğretim Kurumlarında Meslek Yüksek Okulu ve Fakülteler Açısından Beklenti ve İhtiyaç Algıları (TKY Açısından bir Örnek Uygulama)* (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, M. (2022). Yükseköğretimde Yabancı Dil Akreditasyonu: Türkiye'de Hizmet Sunan Kalite Güvence Kuruluşlarının İncelenmesi. *E-International Journal of Educational Research*, 13, No. 3.137-157.
- Diler, U. (2016). *Mesleki yeterlilik sınav merkezleri akreditasyonu sürecinde görev alan öğretim elemanlarının hizmet-içi eğitim ihtiyacı analizi* (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Erişen, Y. (2001). *Öğretmen yetiştirme programlarına ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi ve fakültelerin standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Eroğlu, U. S.,(2006). Türk Standartları Enstitüsü'nün Faaliyetlerinin Rekabet Hukukuna Göre Değerlendirilmesi, *DEÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1).
- Feigenbaum, A.V., (1983). *Total Quality Control*. (3. Baskı). McGraw-Hill.
- Garavalia, L. ve Gredler, M., 2004. Teaching Evaluation through Modeling: Using the Delphi Technique to Assess Problems in Academic Programs, *American Journal of Evaluation*, 25(3), 375-380.
- Galvan, J. (2006). *Writing literature reviews: a guide for students of the behavioral sciences*. Glendale, CA: Pyczak Publishing.
- Glidden, R., (1998). *The Contemporary Context of Accreditation*. Challenges in a Changing Environment, Keynote Address For 2nd CHEA Usefulness Conference, 25 June.
- Hernes, G. and Martin M. (2005). *Policy rationales and organizational and methodological options in accreditation: Findings from an IIEP research project*. UNESCO.
- İkiel, A. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretim merkezleri için akreditasyon standart önerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Kaban, A. (2013). *Uzaktan eğitim kalite standartlarının belirlenmesi ve Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sisteminin incelenmesi değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi üniversitesi, Ankara.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 569-596.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 569-596.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Kahramanoğlu, R. (2014). *Öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçiminde kullanılacak giriş standartları ve bu standartların nasıl ölçülebileceği üzerine bir araştırma değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Karakaya, S. (2017). *Türkiye yükseköğretimde kalite güvencesi: Atılım üniversitesi örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atılım Üniversitesi, Ankara.
- Koçdar, S. (2011). *Uzman görüşlerine göre Türkiye’de uzaktan eğitim programlarının akreditasyonu değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Koyuncu, M. S. (2015). *Psikolojik ölçeklerde ROC analizi yöntemiyle standart belirleme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Lekesiz, S.L., (2013), *Yazılım projelerinde proje yönetim süreçlerinin incelenmesi kapsamında Türksat kablo operasyonları destek sistemi (KODSİS) vakia analizi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara.
- Mentiş, A. (2004). *Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi programı standartlarının belirlenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özçiçek, Y. (2018). *Yükseköğretim kurumlarında akreditasyon uygulamalarına yönelik öneri: bir kamu üniversitesi örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Munzur Üniversitesi, Tunceli.
- Özçiçek, Y. ve Karaca, A., (2019). Yükseköğretim kurumlarında kalite ve akreditasyon: mühendislik eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), 114-149.
- Özdede, A. (2010). *Bir yükseköğretim kurumunda, ISO 9001:2000 kalite yönetim sistemi belgesine sahip olan ve olmayan birimler arasındaki örgüt iklimi farklılıkları: Dokuz Eylül üniversitesi örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Press, I., (1997). The Quality Movement in US Health Care. Implications for Anthropology, *Human Organization*, 56 (1).
- Robson, C. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri: gerçek dünya araştırması*. (Çev. Şakir Çinkır/Nihan Demirkasımoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sak, E. (2018). *Sosyal Bilgiler öğretmenliği özel öğretim yöntemleri I ve II derslerinin akademik öğrenme standartlarının belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Sterling, B. (2000). Accreditation: certifying public works excellence. *American City County*, Vol: 115, Issue:11, August 2000.
- Şahin, Ç. (2014). *Bilim ve sanat merkezlerine yönelik karşılaştırmalı bir inceleme ve standartların belirlenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Şener, F. N. (2009). Sürdürülebilir orman yönetiminde sertifikasyon ve akreditasyon kavramları. *II. Ormanlıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, Isparta, 19-21 Şubat.
- Şişman, M. ve Turan. S. (2001). *Eğitimde toplam kalite yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- UNESCO, CEPES, (2004). *Quality assurance and accreditation: A glossary of basic terms and definitions*. Bucharest: CEPES.
- The European Network for Quality Assurance in Higher Education (ENQA), (2004). www.grossroads.eu.
- TÜRKAK (2005). *Devlet denetleme kurulu, Türk akreditasyon kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 yılları eylem ve işlemlerinin araştırılıp denetlenmesine ilişkin rapor*. Ankara: DDK Yayın No 2.
- TÜRKAK (1999). 27 Ekim 1999 tarih ve 4457 sayılı “türk akreditasyon kurumu kuruluş ve görevleri hakkında kanun”na ilişkin resmi gazete.
- Yalçın, Y. (2012). *Türkiye’de uzaktan eğitim programları için akreditasyon standartlarının delphi tekniğiyle belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, İ. (2010). *Türkiye için program değerlendirme standartları oluşturma çalışması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Elçiçeği, B. ve Yılmaz, K. (2023). Öğretmen eğitiminde lisansüstü akreditasyon standartlarının belirlenmesi: yönetim ve kalite güvencesi standart alanı. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 569-596.
DOI: 10.51460/baebd.1300522

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 569-596.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 569-596.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Yiğit, T. (2017). Türkiye’de sosyal hizmet eğitim/öğretiminde kalite güvence sistemi ve akreditasyon standartlarına ilişkin bir model çerçeve önerisi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28 (1), 151-168. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/38637/44860>.

YÖK (2010). *Yükseköğretimde yeniden yapılanma: 66 soruda bologna süreci uygulamaları*. Web: <http://bologna.yok.gov.tr/files/aa47b53c5284fbbbe5d597211c0b088d.pdf>.